

LBS - LEUVENSE BETROKKENHEIDSSCHAAL

I. NAAM INSTRUMENT	
LBS - Leuvense Betrokkenheidsschaal	
II. EIGENSCHAPPEN VAN INSTRUMENT	
Aard van Instrument	Observatieschaal
Doelgroep	Baby's & peuters, basisonderwijs, secundair onderwijs en verder.
Referentie	<p>Laevers, F., Declercq, B., & Jackaman, S. (2011). <i>Observing involvement in children from 6 to 12 years [DVD]</i>.</p> <p>Deze uitgebreide handleiding met DVD is beschikbaar voor onderzoekers, maar kan ook gebruikt worden door directies en leerkrachten.</p>
III. CONSTRUCT	
Betrokkenheid	
IV. BESCHRIJVING INSTRUMENT	
<p>Aan de hand van een 5-puntenschaal wordt de betrokkenheid van kinderen of volwassenen – als de mate waarin zij mentaal actief zijn gedurende bepaalde activiteiten – gescoord, waarbij ook halve punten (1.5, 2.5, 3.5 of 4.5) toegekend kunnen worden. Bij de observatie van het kind of de volwassene worden een aantal betrokkenheidssignalen meegenomen ter inschatting van het niveau (e.g. concentratie, persistentie, mentale activiteit, ...). De betrokkenheidscore of – “scanning” kan korter of langer duren. In een lange procedure wordt de betrokkenheid van het kind of volwassene gedurende 2 minuten gescand; in een verkorte procedure, de “quickscan” wordt het kind tijdens de activiteiten geobserveerd en van zodra de observator een score kan toekennen wordt deze gegeven.</p>	

V. PSYCHOMETRISCHE KWALITEIT (DESCRIPTIEVE RESULTATEN, BETROUWBAARHEID EN VALIDITEIT)

(PER NIVEAU, STARTENDE MET KINDEROPVANG, KLEUTERONDERWIJS, GEVOLGD DOOR LAGER ONDERWIJS, EN DIT PER PSYCHOMETRICH CRITERIUM)

1. KINDEROPVANG

A. DESCRIPTIEVE RESULTATEN

- Laevers et al. (2007) (ZiKo, 0-3 jaar)

In het Ziko onderzoek varieerden de gemiddelde scores betrokkenheid binnen diverse type opvangsettings tussen 2.94 en 3.39. De spreiding varieerde tussen 0.92 en 1.11

B. BETROUWBAARHEID (i.e. interne consistentie en interbeoordelaarsbetrouwbaarheid)

- Laevers et al. (2005, 2007) (ZiKo)

In het Ziko onderzoek werd een statistisch significante correlatie vastgesteld tussen welbevinden en betrokkenheid, $r(10938) = .498$, $p < .001$, maar deze correlatie is niet extreem hoog. We kunnen met andere woorden van twee onderscheiden concepten spreken (interne consistentie afdoende).

- Laevers et al. (2007, 2009) (ZiKo, 0-3 jaar)

In het grootschalig onderzoek ZiKo werd een intraclass correlatie vastgesteld van .87

- Laevers, Silkens, De Bruyckere, Aerden & Moons (2003) (0-3 jaar)

De intraclass correlatie op basis van 2 observatoren en 8 inspectie ambtenaren werd vastgesteld op .83 (N=242)

- Colpin et al., 2007 (0-3 jaar)

De intraclass correlatie op basis van 2 observatoren/onderzoekers werd vastgesteld op .89 (N=171)

2. KLEUTERONDERWIJS

A. DESCRIPTIEVE RESULTATEN

- Van Heddegem, Laevers, & Van Damme, 2004

Op 4 meetmomenten werd betrokkenheid gescoord (voor- en namiddag van dag 1 en van dag 2). De betrokkenheid lag vrij hoog, met name tussen schaalwaarde 3 en 4. De gemiddelden op de vier meetmomenten liggen wat boven het theoretisch gemiddelde van de schaal ($X_1=3.41$; $X_2=3.51$; $X_3=3.37$; $X_4=3.55$) en de spreiding is vrij groot ($SD_1=1.10$; $SD_2=1.16$; $SD_3=1.15$; $SD_4=1.10$). De standaarddeviatie toont met andere woorden aan dat de scores tussen kleuters onderling wel verschillen. Voorts valt het ook op dat de scores in de namiddag iets hoger liggen dan deze in de voormiddag ($p=.0034$ voor dag 1 en $p<.0001$ voor dag 2. Tot slot, het percentage doelgroepleerlingen blijkt een significant negatief effect ($p=0.0201$) te hebben op de betrokkenheid van de kleuters, dit echter enkel op de namiddag van dag 1: 8% van de variantie van betrokkenheid op klasniveau wordt verklaard door het aandeel doelgroepleerlingen dat op school aanwezig is.

Gezien op de andere drie observatiemomenten geen significant effect werd vastgesteld, dienen we dit effect te relativiseren.

Als we naar de procentuele verdeling kijken stellen we vast dat de helft van de kleuters zich situeert tussen schaalwaarde drie en vier, en een vierde tussen schaalwaarde twee en drie. 5% van de kleuters haalt echter maar maximum score twee. Een kleine maar niet te onderschatten minderheid scoort dus bedroevend laag. Aan de andere kant van de schaal merken we dat zo'n 17% van de kleuters een betrokkenheid van meer dan 4 haalt.

Terwijl bovenstaande details betrekking hebben op betrokkenheid op kindniveau kan men betrokkenheid ook op klasniveau brengen (via aggregatie). Deze geven gelijkaardige resultaten, hoewel de spreiding veel kleiner is ($X_1=3.41$; $X_2=3.50$; $X_3=3.36$; $X_4=3.56$, $SD_1=0.48$; $SD_2=0.51$; $SD_3=0.56$; $SD_4=0.48$). Het verschil tussen de voor- en namiddag blijft behouden, wat de trend bevestigt dat de betrokkenheid in de namiddag groter is dan in de voormiddag ($p=.0186$). Eveneens werd het resultaat betreffende het percentage doelgroepleerlingen bevestigd (betrokkenheid geobserveerd in de namiddag van dag 1). Bovendien blijkt uit de procentuele verdeling dat meer dan 75% van de klassen zowel in de voor- als in de namiddag een betrokkenheidsscore groter dan drie enkleiner dan of gelijk aan vier halen. In de voormiddag situeert de grootste groep zich tussen schaalwaarde 3 en 3.5, in de namiddag tussen schaalwaarde 3.5 en 4. Alle klasgemiddelden liggen bovendien boven schaalwaarde 2.

- Van Heddegem, Gadeyne, Vandenberghe, Laevers, & Van Damme, 2004

Op 4 meetmomenten werd betrokkenheid gescoord. De gemiddelden op de vier meetmomenten liggen wat boven het theoretisch gemiddelde van de schaal ($X_1=3.38$; $X_2=3.53$; $X_3=3.30$; $X_4=3.54$) en de spreiding is vrij groot ($SD_1=1.13$; $SD_2=1.14$; $SD_3=1.20$; $SD_4=1.15$) groot.

Terwijl bovenstaande details betrekking hebben op betrokkenheid op kindniveau kan men betrokkenheid ook op klasniveau brengen (via aggregatie). De gemiddelden op de vier meetmomenten liggen wat eveneens wat boven het theoretisch gemiddelde van de schaal ($X_1=3.37$; $X_2=3.52$; $X_3=3.27$; $X_4=3.56$). De spreiding is minder groot in vergelijking met de scoring op kindniveaus, gezien de extremen door aggregatie werden uitgevlakt ($SD_1=0.48$; $SD_2=0.54$; $SD_3=0.64$; $SD_4=0.53$).

B. BETROUWBAARHEID (i.e. interne consistentie en interbeoordelaarsbetrouwbaarheid)

- Van Heddegem, Gadeyne, Vandenberghe, Laevers, & Van Damme, 2004

Wat de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid betreft scoort de Leuvense Betrokkenheidsschaal goed. In dit onderzoek werden correlaties geconstateerd van 0.80 (voormiddag) en 0.83 (namiddag) op dag 1, en van 0.84 (voormiddag) en 0.75 (namiddag) op dag 2.

Er bestond een significant verschil tussen de scores van de voormiddag en namiddag, mogelijks te verklaren door het grotere aanbod aan activiteiten en het keuzemoment in de namiddag. Ook de correlatie tussen voor-en namiddag is laag (0.20 op dag 1 en 0.22 op dag 2) Wat de stabiliteit betreft (de correlatie tussen beide dagen) blijkt ook deze zeer laag te zijn: 0.18 in de voormiddag, 0.14 in de namiddag, en 0.25 als wordt gerekend met het gemiddelde van vooren namiddag.

Terwijl bovenstaande details betrekking hebben op betrokkenheid op kindniveau kan men betrokkenheid ook op klasniveau brengen (via aggregatie). Er wordt enkel een significant verschil geconstateerd tussen de voor- en namiddag scorings op dag 2, terwijl deze op dag 1 ook bestaat

maar minder sterk is. De correlatie tussen voor- en namiddag voor wat betrokkenheid op klasniveau betreft 0.28 op dag 1 en 0.23 op dag 2). Wat de stabiliteit op klasniveau betreft is ook deze niet zo groot, hoewel weliswaar iets groter dan op leerlingniveau. 0.40 in de voormiddag, 0.34 in de namiddag, en 0.57 voor de ganse dag.

- Laevers & Laurijssen, 2001

In het initieel onderzoek bij de ontwikkeling van dit instrument werd de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid vastgesteld op .90 voor LBS-kleuter (ICC)

C. RESULTATEN

Tussen november 2009 en juli 2010 werd een studie opgezet in Milton Keynes waarbij 1408-1413 individuele observaties uitgevoerd werden in 53 diverse groepen en in 49 kleuterscholen. 15 observatoren uit het Milton Keynes Early years team werden getraind op het beoordelen van betrokkenheid en welbevinden. Deze studie stelde het volgende vast voor wat betreft betrokkenheid.

- Een significante stijging voor betrokkenheid, met name het gemiddelde voor de gehele sample bedraagt 3.34 (n=482), 3.58 voor de tweede meeting (n=481) en 3.72 voor de derde meeting (n=450).
- Er werd geen significant verschil vastgesteld wat het gemiddelde welbevinden betreft tussen de voor- en namiddag observaties.
- Welbevinden is in 48% van de groepen hoog te noemen (Gemiddeld welbevinden > 3.50). Meer specifiek, voor wat de eerste meeting betreft was dit 28% (n= 14 groepen), voor de tweede meeting werd 52% van de groepen als hoog beoordeeld (n = 26 groepen), om tot slot bij de derde en laatste meting 66% van de groepen met een hoge welbevindenscore te waarderen (n= 30 groepen)). Het is met andere woorden duidelijk dat door de interventie en meer bewust aandacht voor welbevinden bij kinderen het welbevinden steeg.
- 5 aanpak dimensies die onderzocht werden in deze studie (aanbod, groepsklimaat en relatie tussen kinderen, ruimte voor initiatief, organisatie en leerkrachtstijl) blijken allen een grote impact te hebben op betrokkenheid. Met name, 28% van de verschillen in welbevinden op groepsniveau kon door deze dimensies verklaard worden.
-
- 5 aanpak dimensies die onderzocht werden in deze studie (aanbod, groepsklimaat en relatie tussen kinderen, ruimte voor initiatief, organisatie en leerkrachtstijl) blijken allen een grote impact te hebben op betrokkenheid en welbevinden. Met name, 40% van de verschillen in betrokkenheid op groepsniveau kon door deze dimensies verklaard worden, alsook 28% van de verschillen in welbevinden.

3. LAGER ONDERWIJS

A. DESCRIPTIEVE RESULTATEN

- Buyse et al. (2009) (GOK leerlingen)

De gemiddelde betrokkenheid werd hier vastgesteld op 3.17 per observatie (n=1802) en 3.15 per leerling (n=213). De spreiding betreft 0.93 per observatie en 0.48 per leerling.

B. BETROUWHBAARHEID (i.e. interne consistentie en interbeoordelaarsbetrouwbaarheid)

- Laevers & Laurijssen, 2001

In het initieel onderzoek bij de ontwikkeling van dit instrument werd de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid vastgesteld op .86 voor LBS-Lagere school (ICC)

- Boonen (2013)

In het piloot onderzoek TalentenKracht varieerde de ICC van .61 tot .84.

- Buyse et al. (2009) (GOK leerlingen)

Drie observatoren waren betrokken in het onderzoek. Eén observator verschilde significant in scores van de andere twee. Omdat er geen reden was om aan te nemen dat zijn 215 scores een weerspiegeling waren van een mindere betrokkenheid in realiteit werd de scoring van deze observator uitgesloten in de verdere analyses. De andere twee observatoren (n=969 en n=833) verschilden niet significant. Ook hier weer blijkt dat een goede training en ervaring met het instrument belangrijk zijn om de betrouwbaarheid te verhogen.

- Thys et al. (x)

In deze studie werd de intrabeoordelaarsbetrouwbaarheid berekend, met een ICC die varieerde van .79 tot .97

C. VALIDITEIT

- Buyse et al. (2009) (GOK leerlingen)

Predictieve validiteit: Betrokkenheid heeft een predictieve validiteit ten aanzien van de output (taalontwikkeling), i.e. door extrapolatie is duidelijk gemaakt dat een gemiddelde betrokkenheid van 3.5 volstaat om voor taalontwikkeling (bij scholen met overwegend allochtone leerlingen) de significantie van de achterstand met de normgroep op te heffen

Convergente validiteit: Geobserveerde betrokkenheid hangt significant positief samen met het leerkrachtoordeel betrokkenheid (.22, < .01) en niet met het leerkrachtoordeel welbevinden.

- Talentenkracht onderzoek

Momenteel wordt meer evidentie gezocht voor de validiteit van de Leuvense Betrokkenheidsschaal voor het Lager Onderwijs via het Talentenkracht Onderzoek.

4. SECUNDAIR ONDERWIJS

A. DESCRIPTIEVE RESULTATEN

- Lietaert, Roorda, Laevers, Verschueren & De Fraine (2015)

De gemiddelde betrokkenheid werd hier vastgesteld op 3.44 voor meisjes, met een standard deviatie van 0.74, en 3.02 voor jongens, met een standard deviatie van 0.83.

B. BETROUWHBAARHEID (i.e. interne consistentie en interbeoordelaarsbetrouwbaarheid)

- Lietaert, Roorda, Laevers, Verschueren & De Fraine (2015)

De intra-class correlatiecoëfficiënt werd als excellent bevonden, i.e. .91 en dit gebaseerd voor 5 observatoren die 15 studenten dubbel observeerden.

C. VALIDITEIT

D. RESULTATEN

- Lietaert, Roorda, Laevers, Verschueren & De Fraine (2015)

Deze studie toont aan dat jongens een lagere betrokkenheid vertonen dan meisjes, dit zowel voor wat betreft externe observator scores, zelf-scoring door de leerling, als leerkracht scoring.

VI. LITERATUUR

Boonen, D. (2013). *Een krachtige leeromgeving voor wetenschap en techniek: De relatie tussen leerkrachtstijl, respectievelijk klasklimaat en de betrokkenheid van leerlingen in het basisonderwijs*. Ongepubliceerde licentiaatsverhandeling.

Buyse, E., Laevers, F., Snoeck, G., Bertrands, E., Declercq, B., Van Gorp, K., Verheyden, L., & Blaton, L. (2009). *Fundamenteel diepte-onderzoek naar krachtige GOK-leeromgevingen. Onderzoeksluik 'Betrokkenheid en welbevinden'* [Eindrapport]

Colpin, H., Daems, M., Laevers, F., Schippers, K., & Vandemeulebroecke, L. (2004). Kwaliteit van de buitenschoolse opvang in de basisschool. Ontwikkeling en eerste toetsing van een evaluatie-instrument. *Tijdschrift voor orthopedagogiek*, 43 (6), 250-257.

Laevers, F., et al. (2005). *ZiKo: zelfevaluatie-instrument voor welbevinden en betrokkenheid van kinderen in de opvang*. Brussel: Kind en Gezin.

Laevers, F., et al. (2007). *Partnerschap K&G – ECEGO. Werken aan kwaliteit vanuit het kindperspectief: welbevinden en betrokkenheid als richtsnoeren. Ziko I. Eindverslag*. Leuven: Expertisecentrum Ervaringsgericht Onderwijs.

Laevers, F., et al. (2009). *Partnerschap K&G – ECEGO. Werken aan kwaliteit vanuit het kindperspectief: welbevinden en betrokkenheid als richtsnoeren. Ziko II. Eindverslag*. Leuven: Expertisecentrum Ervaringsgericht Onderwijs.

Laevers, F., Buyse, E., Snoeck, G., Bertrands, E., Declercq, B., Van Gorp, K., Verheyden, L., & Blaton, L. (2009). *Fundamenteel diepte-onderzoek naar krachtige GOK-leeromgevingen*.

Onderzoeksboek 'Betrokkenheid en Welbevinden'.

Leuven: Expertisecentrum Ervaringsgericht onderwijs.

Laevers, F., & Laurijssen, J. (2001). Welbevinden, betrokkenheid en tevredenheid van kleuters en leerlingen in het basisonderwijs: een draaiboek voor systematische observatie en bevraging: eindrapport (OBPWO 98.07). Leuven: Expertisecentrum Ervaringsgericht Onderwijs.

Laevers, F., Declercq, B., & Jackaman, S. (2011). *Observing involvement in children from 6 to 12 years [DVD]*. Leuven: CEGO.

Laevers, F., Peeters, A., & Vanwijnsberghen, P. (1997). *De Leuvense Betrokkenheidsschaal voor Leerlingen LIS-P*. Leuven: CEGO.

Laevers, F., Silkens, K., De Bruyckere, G., Aerden, I., & Moons, J. (2003). *Belevingsonderzoek bij het jonge kind in opvangsituaties buiten huis. Eindrapport maart 2003*. Leuven: Expertisecentrum Ervaringsgericht onderwijs.

Van Heddegem, I., Gadeyne, E., Vandenberghe, N., Laevers, F., & Van Damme, J. (2004). *Longitudinaal onderzoek in het basisonderwijs. Observatie-instrument schooljaar 2002-2003*. Leuven: Steunpunt SSL.

VII. PROJECTEN

- GOK Project
- SiBO Project
- ZiKo Project
- Talent en excellentie in wetenschap en techniek. Een interventiestudie in het kader van TalentenKracht gebaseerd op het 'Dorp op school'-project